

Stichting Kennisnet
Paletsingel 32
Postbus 778
2700 AT ZOETERMEER
0800-3212233

Contactpersoon
Mw. mr. D. Sikking
T (079) 329 6800
E d.sikking@kennisnet.nl

Reactie Stichting Kennisnet

consultatie Implementatiewetsvoorstel Richtlijn auteursrecht in de digitale eengemaakte markt

namens deze mw. mr. D. Sikking, dhr. mr. J.A. Vos

Goed onderwijs legt de basis voor leven, leren en werken en daagt leerlingen en studenten uit om het beste uit zichzelf te halen. Dat vraagt om onderwijs dat inspeelt op sociale, economische en technologische ontwikkelingen. Kennisnet ondersteunt scholen bij een professionele inzet van ict. Auteursrecht, onderwijs en ICT zijn nauw met elkaar verbonden, iets waar de huidige Auteurswet niet altijd de gewenste ruimte toe laat. De voorgestelde wijzigingen in de Auteurswet zijn op dit punt veelal een verbetering. Toch ziet Kennisnet een aantal punten die, zeker met oog op de digitale toekomst, niet of niet voldoende zijn meegenomen in het implementatiewetsvoorstel.

In deze reactie worden de volgende begrippen gehanteerd:

- Aw: Auteurswet (en implementatiewetsvoorstel daarvan)
- MvT: Memorie van Toelichting bij Wetsvoorstel houdende wijziging van de Auteurswet, de Wet op de naburige rechten en de Databankenwet in verband met de implementatie van de richtlijn van het Europees parlement en de Raad betreffende auteursrecht in de digitale eengemaakte markt (Implementatiewet richtlijn auteursrecht in de digitale eengemaakte markt)
- Richtlijn: Richtlijn (EU) 2019/790

Richtlijn artikel 3 en 4 en artikel 15n Aw

In de richtlijn artikelen 3 en 4 alsmede in het implementatievoorstel daarvan, te weten artikel 15n Aw, wordt niet ingegaan op meta-datering, tekst- en datamining ten behoeve van het (geven van) onderwijs.

Het Nederlandse onderwijs (sectoren po en vo) gebruikt metadata om (digitale) lesmaterialen beter vindbaar te maken en het mogelijk te maken om zodoende voor leerlingen beter passend materiaal te vinden. De metadata wordt dan ook vaak toegekend aan materiaal waarvan een onderwijsinstelling niet de auteur is. Een goed voorbeeld hiervan is het gebruik van metadata in het speciale onderwijs, waar vaak materialen uit diverse collecties (YouTube, uitgevers of internet bronnen) voorzien worden van specifieke metadata die aansluit bij de behoefte van de leerlingen uit die sector. Voor alsnog meta-dateren onderwijsinstellingen handmatig, maar het is niet uitgesloten dat zij, wanneer hiervoor geschikte tools op de markt komen, dit met behulp van tekst- en datamining gaan doen. Dit is niet alleen kostenefficiënt, maar vergroot ook de beschikbaarheid van kwalitatief hoogwaardig lesmateriaal voor leerlingen met (zeer) specifieke onderwijsbehoeften.

De handelingen tekst- datamining en meta-dateren zouden niet onder het auteursrecht moeten vallen. Tekst- datamining en het meta-dateren van (digitaal) lesmateriaal doet niet af aan de

bescherming van de belangen van rechthebbende: het maakt reeds openbaar gemaakt materiaal alleen beter vindbaar, het verstrekt als zelfstandige handeling geen toegang tot dat materiaal.

Daarnaast heeft het onderwijs in algemene zin behoefte aan goede metadata waarbij het soms onvermijdelijk is om een tijdelijke kopie te maken van het te meta-dateren werk zodat dit door middel van tekst- en datamining geanalyseerd kan worden.

Kennisnet spreekt haar zorgen uit over het gebrek aan mogelijkheden die het wetsvoorstel biedt voor (en ten behoeve van) het onderwijs op het gebied van tekst- en datamining.

Artikel 5 Richtlijn

Kennisnet is blij met de keuze artikel 5 lid 2 van de Richtlijn niet over te nemen in de Auteurswet. De Auteurswet kent een goed ingeburgerde en goed werkende onderwijsexceptie die zowel het onderwijs als de rechthebbende op een eerlijke manier in hun behoeften voorziet voor zover het auteursrecht in een klassieke hoedanigheid betreft. Dit is anders voor het auteursrecht in een digitale dan wel online omgeving. De keuzes die gemaakt worden in artikel 16 lid 5 Aw maken (deels) een einde aan de onzekerheid met betrekking tot auteursrecht in een digitale en/of online omgeving. Kennisnet merkt met betrekking tot het implementatievoorstel zoals gegeven in artikel 16 lid 5 Aw de volgende punten op:

Artikel 16 lid 5 Aw

*De bepalingen van dit artikel zijn mede van toepassing op **het** digitale gebruik dat plaatsvindt onder de verantwoordelijkheid van een onderwijsinstelling door middel van een beveiligde elektronische omgeving die alleen toegankelijk is voor de leerlingen of studenten en het onderwijzend personeel van **de** onderwijsinstelling*

Het woord "het" lijkt te ontbreken in het tekstvoorstel.

Daarnaast laat de keuze voor het woord "de" (geel gemarkeerd) om onderwijsinstelling aan te duiden meer ruimte dan dat er lijkt te zijn op grond van de toelichting de MvT¹

Onder een beveiligd elektronische omgeving wordt verstaan:

*een digitale onderwijs- en leeromgeving waar de toegang beperkt is tot het onderwijzend personeel van de onderwijsinstelling en tot de leerlingen of studenten die deelnemen aan een studieprogramma van **die** instelling, met name via passende authenticatie procedures, waaronder een gebruikersnaam in combinatie met een wachtwoord.*

Uit de MvT komt naar voren dat met "de onderwijsinstelling", de onderwijsinstelling waar de leerling/student deelneemt aan het studieprogramma wordt bedoeld. In de wetstekst is het een stuk minder duidelijk of in dit artikel alleen de eigen leerlingen/studenten/medewerkers worden bedoeld of dat het ook kan gaan om leerlingen/studenten/medewerkers van een andere onderwijsinstelling.

Alternatief Artikel 16 lid 5 Aw

*De bepalingen van dit artikel zijn mede van toepassing op **het** digitale gebruik dat plaatsvindt onder de verantwoordelijkheid van een onderwijsinstelling door middel van een beveiligde elektronische omgeving die alleen toegankelijk is voor het onderwijzend personeel van de onderwijsinstelling en de leerlingen of studenten die deelnemen aan het studieprogramma van **die** onderwijsinstelling.*

---

¹ Blz. 23 concept MvT

Onduidelijk is hoe ruim deze “beveiligde elektronische omgeving “ gezien moet worden: veel scholen bieden bijvoorbeeld aan hun leerlingen en onderwijzend personeel, Eduroam² (internet) aan. Deze omgeving voldoet ook aan alle van de in lid 5 genoemde voorwaarden en leidt zodoende tot een zeer ruime verantwoordelijkheid van de onderwijsinstelling.

Ouders worden niet genoemd in deze bepaling zodat zij, ondanks dat zij aansprakelijk gesteld kunnen worden voor auteursrechtinbreuken begaan door hun minderjarige kinderen, niet zonder de voorwaarden zoals gesteld in Artikel 16 lid 5 Aw te schenden kunnen controleren of hun kinderen al dan handelen conform de gestelde voorwaarden. Dit in combinatie met de zinssnede “*digitale gebruik dat plaatsvindt onder de verantwoordelijkheid van een onderwijsinstelling*” kan ertoe leiden dat er discussie ontstaat over wiens verantwoordelijkheid de controle op inbreuk valt en wie aansprakelijk is in het geval van schendingen van de voorwaarden zoals gesteld in Artikel 16 lid 5 Aw.

Onvoldoende duidelijk is wat er moet worden verstaan onder “onderwijzend personeel van de onderwijsinstelling”. Bij het geven van onderwijs zijn meer mensen betrokken dan alleen die vallen onder de noemer “onderwijzend personeel” denk hierbij aan voorleesouders, (bijles)vrijwilligers en onderwijsondersteunend personeel zoals klassenassistenten.

Kennisnet spreekt hierbij de voorkeur uit om de strekking artikel 16 lid 5 Aw op dit punt te verruimen zodat ook de voornoemde, indirect bij het geven van onderwijs betrokken personen, onder de reikwijdte van dit artikel vallen. Mocht dit niet wenselijk zijn of mogelijk blijken dan verzoekt Kennisnet op dit punt in de MvT in te gaan.

Artikel 17 Richtlijn

Ook in het onderwijs wordt (ten behoeve van het geven van onderwijs) veelvuldig gebruik gemaakt van platformaanbieders: diensten als Wikipedia en Wikiwijs zijn niet meer weg te denken uit het educatieve veld. Kennisnet erkent hierbij ook het belang van innovatie en de daarmee samenhangende kosten. Grootschalige schendingen van auteursrechten kunnen ertoe leiden dat het voor rechthebbende niet langer economisch interessant is om te blijven innoveren. Daartegenover staat het belang van het onderwijs om toegang te hebben tot betaalbare (of liever nog kosteloze), hoogwaardige informatie en lesmaterialen. Kennisnet is dan ook te spreken over het relatief vrije implementatiewetsvoorstel van artikel 17 van de Richtlijn. Kennisnet merkt hierbij de volgende punten op:

Artikel 29c Aw

In artikel 17 lid 1 Richtlijn (en verder) wordt gesproken over “aanbieders van een onlinedienst voor het delen van content”. In het wetsvoorstel artikel 29c Aw wordt dit vervangen door “platformaanbieder”. Hierdoor mist het in de wetswijziging van het voorgestelde artikel aansluiting met de richtlijn.

Ook de MvT is op dit vlak niet duidelijk. Hierin wordt gesteld dat het begrip platformaanbieder gebaseerd is op de definitie van “aanbieder van een onlinedienst voor het delen van content” zoals deze gebezigd wordt in de richtlijn. Doordat het niet duidelijk is of het woord “daaronder” in de navolgende zin terugslaat op “platformaanbieder” of op

---

2 eduroam (education roaming) maakt het voor leerlingen, studenten, onderzoekers en medewerkers mogelijk om op een veilige manier gebruik te maken van het draadloze netwerk van hun onderwijs- of onderzoeksinstelling. eduroam is een hiërarchie van gekoppelde authenticatieservers, waarover de gebruikersgegevens op een veilige manier tussen instellingen getransporteerd worden.

“aanbieder van een onlinedienst voor het delen van content” is het onduidelijk of de begrippen “platformaanbieder” en “aanbieders van een onlinedienst voor het delen van content” één op één hetzelfde zijn of de zin beginnende met “daaronder” enkel dient ter verheldering van het begrip “aanbieders van een onlinedienst voor het delen van content”:

Uit de MvT³

Artikel 29c, zevende lid, bevat een definitie van een platformaanbieder die is gebaseerd op de definitie van een aanbieder van een online dienst voor het delen van content. Daaronder wordt verstaan: de aanbieder van een dienst van de informatiemaatschappij, waarvan het hoofddoel of een van de hoofddoelen is, het opslaan van en het publiek toegang geven tot een groot aantal werken van letterkunde, wetenschap of kunst, die door de gebruikers van zijn dienst worden aangeboden en die door de aanbieder van de dienst worden georganiseerd en gepromoot om met het verdere gebruik ervan winst te kunnen maken.

Er kan door het gebruik van het woord “platformaanbieder” ook een andere opvatting van het in de richtlijn bedoelde begrip worden verondersteld. Er wordt onvoldoende duidelijk gemaakt waarom er hier gekozen is voor de introductie van het begrip “platformaanbieder”.

Art 29c lid 1

Een platformaanbieder wordt geacht de door de gebruikers van zijn dienst aangeboden werken van letterkunde, wetenschap of kunst openbaar te maken, wanneer hij het publiek daartoe toegang verleent. Indien de platformaanbieder daarvoor toestemming heeft verkregen, geldt die toestemming ook voor de openbaarmaking door gebruikers, tenzij zij op commerciële basis handelen of hun activiteit significante inkomsten genereert. De platformaanbieder verstrekt de makers, of hun rechtverkrijgenden, op hun verzoek adequate informatie over het gebruik van werken waarvoor toestemming is verleend.

De tekst van Artikel 29c lid 1 is (nu dit lid, anders dan het lid uit de richtlijn waar het implementatievoorstel op gebaseerd is, niet na een voorgaand lid gelezen wordt) onvoldoende duidelijk. Het is in het implementatiewetsvoorstel niet duidelijk wie de platformaanbieder toestemming dient te geven (zie ook richtlijn art 17 lid 1 -> toestemming van de in Artikel 3 leden 1 en 2, van de Richtlijn 2001/29/EG bedoelde rechthebbende). Daarnaast is het in het implementatiewetsvoorstel onduidelijk wie met “zij” wordt aangeduid. Duidelijker zou zijn hier te kiezen voor “deze gebruiker”.

Art 29c lid 7 Aw

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder een platformaanbieder verstaan een aanbieder van een dienst van de informatiemaatschappij die als belangrijkste of een van de belangrijkste doelstellingen heeft een grote hoeveelheid door de gebruikers van de dienst aangeboden werken van letterkunde, wetenschap of kunst op te slaan en toegankelijk te maken voor het publiek, waarbij hij deze werken ordent en promoot met een winst oogmerk. Onduidelijk is of het hierbij gaat om een dienst van de informatiemaatschappij zoals bedoeld in de zin van artikel 1, eerste lid, onderdeel b, van Richtlijn (EU)2015/1535. Ook de MvT geeft geen uitsluitel op dit punt.

Artikel 5 lid 3 van de Richtlijn

Kennisnet is blij met de erkenning van het grensoverschrijdende karakter van digitale leermiddelen en de onzekerheid die dat met zich meebrengt op het vlak van auteursrecht. De verwachting is dat dit artikel een bijdrage zal leveren aan de rechtszekerheid en daarmee een gezonde basis kan bieden voor verdere innovatie. Kennisnet merkt hierbij het volgende op:

Artikel 47c lid 1 AW

In art 5 lid 3 van de richtlijn wordt gesproken over een “beveiligde omgeving”, in de implementatie van dit artikel, te weten Artikel 47c lid 1 AW, is gekozen voor “beveiligd netwerk”.

Het wordt uit de MvT niet duidelijk waarom er gekozen is voor “beveiligd netwerk” en wat daaronder moet worden verstaan. Daarnaast is het niet duidelijk hoe een “beveiligd netwerk” verschilt van een “beveiligde omgeving”.

Daarnaast valt het op dat er in art 16 lid 5 AW (implementatie van Artikel 5 lid 2 richtlijn), waar in Artikel 47c lid 1 AW naar verwezen wordt, *wel* wordt gesproken over “beveiligde omgeving”.

Art 17 lid 2 richtlijn

Kennisnet is blij met de gematigde implementatie van artikel 17 van de Richtlijn. Deze implementatie laat naar oordeel van Kennisnet, met name voor het onderwijs, voldoende ruimte om innovatie op het gebied van digitalisering mogelijk te maken. Kennisnet merkt hierbij het volgende op:

Onduidelijkheid

In zowel de wetswijziging als in de MvT wordt gesproken over “aanbieder van een dienst van de informatiemaatschappij⁴” maar ook over “dienstverlener van de informatiemaatschappij⁵”. Het is onduidelijk of hiermee verschillende partijen worden bedoeld of dat hier sprake is van inconsistentie.

---

4 Art. 29c lid 7 AW, blz. 32, 46 MvT

5 Art. 7b lid 1 sub a en b, art 7b lid 4, art 7b lid 5 AW, blz. 10, 45 (4x) MvT